

Natuurpad **DOOR DE LANEN ROND BUITENZORG**

wandelroute van 7 km

Deze route is te volgen via de GPS (waypoints BZ 01 - BZ 39) en via onderstaande beschrijving. De nummers van de beschrijvingen komen overeen met de nummers van de waypoints. Deze uitgave is een printversie zonder foto's

De wandeling gaat door de uitgestrekte bossen achter landgoed Buitenzorg, dat rond 1840 werd gebouwd door Johanna Louise van Tets, weduwe van Jhr. Mr. J. Huydecoper van Maarsseveen, die ook het veel grotere Groeneveld in bezit had.

In de tweede wereldoorlog is het door de Duitsers gebruikt als kindervakantieoord. In 1948 wordt het pand bij een publieke verkoping aangekocht door het Nederlands Padvindsters Gilde, dat later door fusie overgaat in Scouting Nederland. Het gebouw is inmiddels in andere handen, maar de bijgebouwen en een gedeelte van het bos worden door Scouting Nederland nog steeds gebruikt als kampeerplek en voor allerlei andere buitenactiviteiten.

- 1. Start op de parkeerplaats aan de Ravensteinselaan en volg het ruiterspad achteraan het parkeerterrein.**
- 2. Bij de splitsing links aanhouden langs een kuil met bramen en varens.**
- 3. Bij tweede viersprong rechtdoor.**

Tussen de twee viersprongen in ligt rechts een dode boom en staat er, verscholen in de jonge opslag, nog een rechtop. Voor veel planten en dieren is aanwezigheid van dood hout een levensvoorwaarde. Daarbij is de verscheidenheid aan dood hout zeer belangrijk: staande en liggende stammen, stronken, takhout, etc. Ook de boomsoort is van belang. Hout dat niet te snel verrot, kan een geschikte woonplaats zijn voor insecten. Ook onder de mossen en korstmossen zijn er soorten die alleen of vrijwel alleen op dood hout voorkomen. Voor vogels, vleermuizen en andere dieren is dood hout van betekenis door de aanwezigheid van holten als nest-, schuil- en/of slaapplek. Verder is het dode hout voor deze soorten van belang als voedselbron, vanwege o.a. de vele insecten.

Dikke staande dode bomen hebben het voordeel boven dunne bomen dat ze gebruikt kunnen worden als nestboom voor grotere dieren, zoals de boommarter, de bosuil en de zwarte specht. Ook drogen dikke dode bomen, staand en liggend, langzamer uit en verteren ze minder snel dan dunnere stammen. Sommige planten en dieren zijn daarom van de dikke stammen afhankelijk. Maar voor vele organismen die van dood hout profiteren, maakt de stamdiameter weinig uit. Het bos heeft baat bij dik en dun dood hout. In de holtes van deze dode bomen is uit zaad nieuw leven ontstaan, o.a. een lijsterbes en een braam.

- 4. Volg de laan met links rododendrons. Deze laan buigt rechts af en heeft dan links eiken en rechts beuken. Bijzonder!**
- 5. Bij de 5-sprong het brede pad rechtdoor nemen.**
- 6. Pad met links en rechts varens.**

Varens zijn in gematigde en koude streken, zoals de onze, kruidachtige planten. Ze hebben een wortelstok. De wortelstok is winterhard en dus het enige deel van de plant dat overblijft na vorst terwijl het bovengrondse deel afsterft. In het voorjaar worden dan opnieuw stengel en blad gevormd. De meeste varens hebben bladstelen en bladschijven. Vaak is de bladschijf geveerd of zelfs dubbel geveerd. Door middel van de wortelstok plant de varen zich ongeslachtelijk voort.

Geslachtelijke voortplanting gebeurt door sporen. Deze bevinden zich in bruine hoopjes aan de onderzijde van de vruchtbare bladen.

De sporen zijn haploïed, d.w.z. dat ze van iedere chromosoom slechts één exemplaar hebben net als bij ei- en zaadcellen. De sporen vallen op de grond en vormen kiemplantjes. Hierop vormen zich de ei- en zaadcellen die na versmelting voor een nieuwe diploïde plant zorgen.

Varens kunnen de vorm hebben van een struik zoals de veel voorkomende stekelvaren. Een andere vorm heeft de hier massaal voorkomende adelaarsvaren die een hoogopgaande steel heeft en bladeren die dubbel en soms driedubbel geveerd zijn.

Deze varen dankt zijn naam aan de figuur die te zien is als men de steel doorsnijdt. Die heeft de vorm van een dubbele adelaar. Veel varens zoeken lommerrijke vochtige plaatsen op. Dat geldt niet voor alle soorten. De ook veel voorkomende mannetjesvaren bijvoorbeeld voelt zich ook heel wel op droge plekken.

7. Op de splitsing rechts aanhouden.

8. Bij open grasvlakte met links een banaanvormige vijver, het naar links afbuigende pad blijven volgen.

9. Dit is een heel mooi plekje om eens rustig rond te kijken. Er is van alles te zien:

De bananenvijver heeft zijn naam uiteraard te danken aan de vorm. Aan de overkant ongeveer tussen de twee majestueuze bruine beuken lag de blauwe koepel:

De blauwe koepel was een theehuisje dat behoorde tot het landgoed "Buitenzorg". Wanneer deze theekoepel precies is gebouwd weten we niet. De 'blauwe koepel' dankt zijn naam aan de plafondschildering: een blauwe lucht. In de jaren 60 van de vorige eeuw werd het huisje veelvuldig door de jeugd bezocht. Menig stelletje is daar verliefd geworden. Helaas is het ook door diezelfde jeugd bijna gesloopt en is het uiteindelijk afgebroken.

In het middelste stuk van de bananenvijver is een "voorde". Dat is een oude naam voor een ondiepe plaats in een rivier of vijver, waar zonder risico overgestoken kon worden. Amersfoort = voorde in de Amer of Eem. Een prachtige plek om te spelen. Een oud-bewoner van boerderij Ravenstein vertelde, dat als er water in de vijver was, zijn kinderen met op getrokken knieën op het paard naar de overkant gingen. Wanneer de vijver een droge bedding had, tekende hij met een stok een zonnwijzer. Die stok kwam middenin te staan en als de schaduw bij 4 uur stond, moesten zijn kinderen naar huis.

10. De rondlopende beukenlaan vervolgend zien we rechts een beuk, die uit meerdere stammen bestaat. Hier zijn enkele beukenootjes ontkiemd en in hun strijd om het licht zijn ze om elkaar heen gaan draaien.

11. Circa 20 m verder links staat een aantal moerascipressen (*Taxodium distichum*)

Deze bladverliezende boom groeit in het wild in het zuidoosten van Noord-Amerika en in een natte omgeving. Hij verdraagt zelfs dat zijn wortels enkele maanden onder water staan. Is dat het geval, dan produceert hij luchtwortels die 'kniewortels' worden genoemd en de gewone wortels van zuurstof voorzien. Een bijzondere boom vanwege de kleur: de naalden verkleuren in begin tot midden herfst van goud naar steenrood en vallen in de winter af. De schors is dof roodachtig bruin en vaak gegroefd. Typisch is de kegelvormige kroon. De moerascipres is eenhuizig; dat betekent dat mannelijke en vrouwelijke bloeiwijzen aan dezelfde plant voorkomen.

12. Ga het eerste pad rechts in.

13. Bij de T-splitsing rechts. Hier staat veel opschot van de Douglas.

Het pad gaat over in een beukenlaan met rechts in de stammen veel spechtengaten.

De Douglas wordt vaak tot de sparren gerekend, maar hoort daar niet toe. Hij is de enige representant van het geslacht *Pseudotsuga*. Van nature komt de Douglas uit Noordwest Amerika (Brits Columbia en Washington), waar hij hoogtes van 100 m en meer kan bereiken. Hij behoort daarmee tot de hoogste bomen ter wereld. De schors van jonge bomen is glad en donkergrijs met talrijke harsknobbels, maar op latere leeftijd krijgt hij een donker-roodbruine kleur en wordt hij kurkachtig met diepe groeven. Aan het eind van de

twijgen bevinden zich puntige roodbruine knoppen. Aan takken en twijgen groeien 5 tot 10 cm lange, hangende kegels, met opvallend uitstekende, drietandige dekschubben. Ze zijn rijp in de maanden augustus en september. De (jonge) naalden van de Douglas geven, als je ze door je handen laat gaan, een lichte citroengeur af. Omdat de bomen veel licht wegvangen is er weinig of geen ondergroei. In 1827 verstuurde David Douglas, een Schotse botanicus, die door Noord Amerika reisde, zaden naar Engeland. De boom is sedertdien in heel West Europa veel gebruikt voor houtproductie. Het hout van de Douglas is bekend onder de naam Oregon Pine.

Het pad gaat over in een beukenlaan met rechts in de stammen veel spechtengaten

Spechten vormen een vogelfamilie van kleine tot middelgrote, robuuste vogels met scherpe snavels, een stijve staart en poten waarvan de twee middelste tenen naar voren en de buitenste twee naar achteren staan. Zij leven meestal in bomen en gebruiken hun scherpe snavel en lange kleverige tong om daaruit insecten los te peuteren. Zij gebruiken hun staart daarbij als steunpilaar. Zij leven meest in paren en hakken hun nest uit in een boomstam. Als er erg veel van zulke gaten in een boom zitten, noemen we dat een spechtenflat. In Nederlandse bossen komen de grote bonte specht, de zwarte specht en de groene specht vrij algemeen voor.

14. Op de splitsing links aanhouden langs het spoor.

15. Rechts voor ligt boerderij Oost-Indië.

De boerderij Oost-Indië is een van de boerderijen rondom kasteel Groeneveld. De naam verwijst waarschijnlijk naar de bron waaruit de financiering kwam: de handel met Oost-Indië.

16. Linksaf het spoor over en rechtdoor de beukenlaan in.

17. Vanaf de H. Voorveldlaan (ANWB paddenstoel nr. 24058), na 35 m (voor de weide) naar links. Dit is alweer een beukenlaan.

18. Het eerste pad rechts, langs het bankje. Geniet van het uitzicht, dan uw weg vervolgen.

19. Rechts aanhouden en het weiland volgen.

20. Bij de viersprong rechtdoor.

21. Op kruising met ruiterspad, met een slinger naar rechts en meteen weer naar links, het pad vervolgen.

22. Links aanhouden en bij T-kruising, voor het hek, links.

23. Blijf dit pad volgen.

24. Bij de 5-sprong rechtdoor.

Hier loopt de route dicht langs het bosbad, dat op een strategische plaats is gebouwd om van het kwelwater gebruik te kunnen maken. In juli 1953 werd begonnen aan de bouw van het zwembad. Het viel niet mee om aan geschoolde arbeiders te komen aangezien in Nederland druk gebouwd werd in die jaren. Uiteindelijk lukte het om personeel aan te trekken via het DUW (Dienst Uitvoerende Werken) project waardoor het verplicht was om al het grondwerk met handkracht uit te voeren en daarvoor was genoeg ongeschoold personeel in de directe omgeving van Baarn te vinden. Het bosbad werd op 31 juli 1954 officieel geopend. Tegenwoordig wordt het water verwarmd door zonnepanelen.

25. Bij de volgende kruising rechtdoor.

26. Het fietspad oversteken.

27. Op de 4-sprong rechtdoor, pad rechtdoor langs de spoorlijn (aan uw linkerhand) blijven volgen.

28. Het fietspad oversteken.

29. Bij de kruising rechtdoor.

30. Bij de grote weg links over de brug over het spoor. Langs deze weg liggen fraaie buitens.

In de Gouden Eeuw, van 1600 tot 1672, stond Amsterdam centraal in de ontwikkeling van Baarn. Baarn was vergeleken met het grote Amsterdam slechts een dorp; maar wel een aantrekkelijk dorp voor de hoofdstedelijke kooplieden en patriciërs. Zij lieten tot ver in de achttiende eeuw weelderige zomerverblijven en jachthuizen bouwen op grote stukken land in Baarn. Zoals het lustslot 'Soestdijk', tussen 1674 en 1678 gebouwd, de buitenplaats Groeneveld en ook hofstede 'De Eult', omstreeks 1640 gebouwd door de Amsterdamse burgemeester Johan Bicker op een stuk grond aan de dijk naar Soest.

De Amsterdamsestraatweg waar u nu langs loopt maakte deel uit van de route Amersfoort- Amsterdam en ligt er al sinds 1745. Na de aanleg van de spoorlijn Amsterdam-Amersfoort in 1874 nam de handel en industrie toe en werd Baarn van een agrarisch dorp een villadorp. Veel welgestelde lieden, grotendeels afkomstig uit Amsterdam, kwamen zich hier tijdens de zomermaanden of permanent vestigen en lieten ruime villa's bouwen op grote kavels. Vele families, die in het buitenland (Nederlands Indië) rijk waren geworden, kozen Baarn als hun laatste aardse woonoord.

Hier konden ze in alle rust, omgeven door weiden en heidevelden, genieten van hun laatste levensjaren. Dat gaf Baarn de macabere bijnaam "het groene graf".

- 31. Waar het bos begint bij de houten slagboom (tegenover de Jacob van Lenneplaan) links weer het bos in en meteen weer links, achter de woningen langs.**
- 32. Bij splitsing rechts, een sparrenlaan in.**
- 33. Volgende kruisingen steeds rechtdoor tot de T-kruising.**
- 34. Bij deze T-kruising linksaf. Dit is weer de laan met links eiken en rechts beuken.**
- 35. Op 5-sprong na de greppel rechts, nu steeds rechtdoor.**
- 36. Hek waar de eik helemaal omheen is gegroeid, de natuur laat zich niet zo snel uit het lood slaan!**
- 37. Na boerderij Ravenstein rechts de Ravensteinselaan in. (De weg rechtdoor gaat naar kasteel Groeneveld).**

Boerderij Ravenstein is een hallenhuisboerderij (oude benaming Saksische boerderij), een boerderijtype dat voorkomt in Oost- en Midden-Nederland.

Van oorsprong is het een langgerekt, driebeukig gebouw met de 'deel' in het midden en de stallen aan weerszijden.

Boerderij Ravenstein is een onderdeel van het landgoed Groeneveld en heeft een veestal, die dier- en publieksvriendelijk is. De voormalige deel van de hoeve is ingericht als boerderijwinkel. Het biologische assortiment van deze winkel bestaat o.a. uit: groenten, fruit, zuivel, brood, vlees etc. Verder is er een koffiehoeke en een buitenterras, speelruimte voor kinderen en vanuit de Skybox in de duurzaam gebouwde veestalling kan men kijken hoe de koeien en kalveren zich in de stal vermaken.

- 38. Na diepe greppel rechtsaf het smalle laantje met oude beuken in.**

Dit laantje werd vanouds het Schoollaantje genoemd omdat het rechtstreeks uitkwam op het gebouwtje dat Johanna Louise van Tets, die ook Buitenzorg liet bouwen, beschikbaar stelde. Het is van 1840 tot 1859 als school in gebruik geweest, daarna moesten de kinderen van Groeneveld en de boerderijen naar school in het centrum van Baarn.

- 39. Voorbij enkele dode bomen, na kruising met ruiterspad, linksaf. Hier is het start-/eindpunt.**